

מצור ירושלים בימי אחז

“ולא יכלו להלחם...” (מל"ב ט"ג, ה)

מאת

ב"צ לוריא

ספר מלכים מספר כי שני מלכים ששלטו בארצות גדולות, רצין מלך ארם ופקח בן רמליהו מלך ישראל, עלו על ארץ יהודה ושמו מצור על ירושלים. אחרי כן אומר הכתוב ללא כל הסבר “ולא יכלו להלחם”¹ האם חל פירוד בין בעלי הברית, כפי שקרה בימי יהושפט בעמק ברכה יא? האם צבא אחז מלך יהודה היה חזק יותר והדף את הצרים? או שמא לא היה נשקם חזק כדי לקרקר את חומת ירושלים להבקיעה ולפרוץ לתוכה? מטרתם של שני המלכים היתה: להבקיע² את העיר ולהמליך את בן טבאל בתוכה. האם הושגה המטרה?

ולא רק מבחינה עניינית, גם מבחינה לשונית אין הדברים מתקשרים יפה. על אחת התוצאות של מלחמה זו נוכל לדון אם נדלוג על שנות מלכותו הנותרות של אחז ונעניין במעשיו של חזקיהו בנו.

בין מעשיו המרובים של חזקיהו לביצורה של ירושלים מונה הכתוב מעשה אחד שהחוקרים לא הקדישו לו תשומת לב, עליו נאמר: “ויבן את כל החומה הפרוצה”. ידיעה זו משולבת בשורה של פעולות צבאיות שערך חזקיהו כאשר החליט לפרוק את עול אשור מעל יהודה. חזקיהו ירש את כסא אביו בשנת 727, מצור סנחריב היה בשנת 721/20. לא ידוע לנו מתי בדיוק החליט חזקיהו למרוד באשור, כנראה שלהחלטתו ולכל הכנותיו היה לו זמן של חמש, שש שנים. בפרק זמן זה עשה גדולות, כפי שמונה הכתוב: סתם את מימי המעיינות ועשה את הנקבה הידועה, תיקן את החומה הפרוצה, בנה מגדלים, בנה את החומה האחרת, חיזק את המילוא הכין נשק וארגן את הצבא.

חזקיהו מצא עיר פרוצה. עדות נוספת מפי עד ראייה על הפרצה בחומה שתוקנה בראשית ימי שלטונו של חזקיהו אנו מוצאים בישיעהו כ"ב, ט"י, האומר לעם שהחליט לפרוק את עול אשור: “ואת בקיעי עיר דוד ראייתם כי רבו... ואת בתי ירושלים ספרתם ותתצו הבתים לבצר החומה”.

1 בישיעהו ז', א נאמר: ולא יכל (ביחיד) להלחם עליה (על ירושלים).

א1 אולי קיווה הנביא כי האיבה העמוקה ששררה דורות בין ישראל לבין ארם-דמשק תביא לכך שיחריבו זה את זה. ר' A. T. Olmstead, History of Assyria, p. 196.

2 נאמר: נעלה ביהודה ונקיצנה ונבקענה אלינו. מהו “נקיצנה” אין אנו יודעים. “נבקענה” — לשון זו מצויה במקרא עוד שש פעמים והיא באה לציין פריצת חומה וכיבוש עיר. בדיוגנו זה נמצא שאף כאן נשמר בביטוי זה אותו תוכן.

3 דבה"ב ל"ב, ד.

מי פרץ את חומת ירושלים שחוקיה צריך היה לתקנה?

לאחר מפתו של אמציה מלך יהודה בפני יואש מלך ישראל בקרב בבית-שמש עלה יואש לירושלים ופרץ בחומתה משער אפרים עד שער הפונה ארבע מאות אמה. זה היה בשנת 784, בערך, ואילו חוקיה סתם את הפרצה בחומת ירושלים בשנים 727—722.⁴ הנוכל לתאר לנו את חומת ירושלים פרוצה במשך ששים שנה? והרי בשנים אלו שלט בירושלים עזיהו, אחד מגדולי מלכי יהודה, שהיה לוחם מפורסם ובונה ערים; עליו נאמר⁵: "ויבן עזיהו מגדלים בירושלים על שער הפונה ועל שער הגיא ויעל המקצוע ויחזקם". שער הפונה הוא שער הפונה ושער הגיא הוא שער אפרים.⁶ לפי זה סתם עזיהו את הפרצה שפרץ יואש. ואם בזה לא שגיא, גם יורשו יותם מלך יהודה חיזק את ירושלים⁷: "ובחומת העפל בנה לרב" ואם חיזק את העופל, השוכן מעל למדרון תלול, ודאי שכבר היתה החומה הצפונית שהיא תורפה של ירושלים, מתוקנת ומחוזקת.

לא נותר לנו אלא לייחס את הפרצה בחומה שתיקן חוקיה לזמנו של אחז. אבל כיצד מתיישב הדבר עם הפסקא המספרת כי האויבים "לא יכלו להלחם עליה"? לפי שאנו למדים מספר מל"ב, שמו שני המלכים מצור על ירושלים. אחז נבהל ושלח מלאכים אל תגלת פלאסר, הביע את כניעתו לפניו, הביא לו מתנות — הרבה כסף וזהב ונחשת, וביקש שיצילו מידי רצין ופקח. מלך אשור נענה לו: הוא עלה על דמשק וכבש אותה והגלה את עמה ואת רצין המית. אחר כך עלה על ישראל, קרע מעליה את ארץ גתלי והגלעד וכנראה שעזר בידי הושע בן אלה לסלק את פקח ולמלוך תחתיו. על יסוד תיאור זה של מהלך המאורעות מפרשים את הפסקא "ולא יכלו להלחם" ואומרים כי לאחר שנודע לשני המלכים שתגלת פלאסר מתקרב לאיזור נאלצו להסיר את המצור על ירושלים ולחזור לארצותיהם כדי להגן עליהן מפני מלך אשור.

הסבר זה בכללו הוא נכון, אבל הוא משאיר את שאלת החומה הפרוצה ללא פתרון.

ספר מלכים נוהג לסכם בסופו של כל פרק מחיי מלך את תולדותיו בנוסח קבוע, כגון זה: ויתר דברי (מלך פלוני) הלא הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי יהודה (או ישראל). וישכב עם אבותיו ויקבר ב... בסיכום תולדות יותם אנו מוצאים תוספת לנוסח המקובל; בין שני הפסוקים המספרים על מעשיו ומקום קבורתו של המלך, שהם עניינים אישיים, משלב הכתוב פסוק כללי, הן על המצב במדינה: "בימים ההם החל ה' להשליח ביהודה (את) רצין מלך ארם ואת פקח בן רמליהו"⁸. קשה לקבל שהמלים "בימים ההם" מתייחסות לימי שלטונו של יותם, אם כשותף במלכותו של עזיהו בהיותו בבית החפשית, ואם כמלך עצמאי; בימי

4 מסתבר, קרוב יותר למספר הראשון מאשר לשני, כי תיקון החומה הפרוצה היה ודאי המעשה הראשון שעמד לפניו בשורת ההכנות לקראת המרד.

5 דבה"ב כ"ו, ט.

6 על זיהויים של השערים ואתורם ר' מאמרי "ירושלים בימי ירמיהו" בפרוטוקול של החוג למקרא שבבית הנשיא.

7 דבה"ב כ"ו, ג.

8 מל"ב ט"ו, לו. על הזרות שבדבר תעיד העובדה שפסוק זה איננו בקודקס וטיקנוס ובקודקס אלכסנדריוס של תרגום ה—ע'.

עזוהו כבשה יהודה שטחים נרחבים בנגב, באדום ובשפלה, ובימי יותם נלחמה יהודה בבני עמון ושמה אותם למס. על יותם נאמר⁹: "ויתחזק... וכל מלחמתיו ודרכיו הנם כתובים על ספר מלכי ישראל ויהודה". נראה לנו כי הפסוק המשולב אינו אלא נסוח אחר למה שנאמר בט"ז, ה: "אז יעלה רצין מלך ארם ופקח בן רמליהו מלך ישראל". "בימים ההם" ו"אז" מתיחסות לימי מלכותו של אחז, כאשר המדינות מסביב פרקו את העול שהטילו עליהן עזוהו ויותם.

עברו כבר מאה ועשרים שנה מאז קרב קרקר, כאשר הצליחו עמי סוריה להתאחד ולעמוד נגד צבא אשור ולמנוע את כיבושיו דרומה, בדרך לדמשק. המדינות הקטנות שבצפון סוריה נפלו בידי אשור בזו אחר זו. ספר מלכים מספר על כבוש חמת וארפד, ספרוים, הנע ועוה, כתובות אשוריות מספרות כי בשנת 738 כבש תגלת פלאסר את ארוד וצמר וערים רבות אחרות לאורך חוף הים¹⁰. אבל הרעיון שאחוד כל הכוחות יכול לגאול את ארצות סוריה משעבוד אשור לא דעך. הפעם עמדה בראש ארם-דמשק. גם בישראל היתה מפלגה שהאמינה כי רצוי להשען על ארם-דמשק חזקה שתלכד את כל העמים, ובשנת 735 הצטרף פקח לברית זו. הצטרפו לברית גם צור וצידון ושמש, מלכה של מדינה ערבית במדבר סוריה. הזמן דחק, כי תגלת פלאסר יצא בשנת 737 למלחמה על מדינת אררט והיה טרוד במלחמה זו שנתיים ימים. הוא הצליח להשתלט על ארץ המישור ולהחריב ערים רבות, אבל כשהגיע לאיזור ההררי נתקל במבצרים חזקים בראשי ההרים ובצבא מאורגן יפה¹¹. בשנת 735 שם מצור על העיר תוספה¹² שעל החוף המזרחי של אגם ואן, אבל לא הצליח לכבוש אותה.

כדי שהברית תצליח צריך היה לצרף אליה כוחות נוספים, ערים פיניקיות שמצפון לצידון ומדינות בדרום ובמזרח: יהודה, עמון, מואב ואדום ופלשתים. כנראה שאדום ופלשתים הצטרפו לברית תחת לחץ ארם, אבל יהודה עמדה בסרובה. לכן עלו רצין ופקח על ירושלים בכוונה להדיח את אחז ולהמליך אדם משלהם, שיצטרף לברית.

המלחמה נגד יהודה נפתחה בכמה חזיתות, כי בני הברית הכריזו שארץ יהודה היא הפקר וכל מי שבכוחו לכבוש ערים וכפרים משל יהודה ולהחלישה — יעשה כן. בראשונה השתלטה ארם על כל ארצות עבה"י, כפי שנאמר¹³: "בעת ההיא השיב רצין מלך ארם את אילת לארם וינשל את היהודים [אַרומים (קרי — ואדומים)] באו אילת וישבו בה עד היום הזה.

במלחמה זו השיגה ארם-דמשק מטרה ששאפה להשיגה ימים רבים — שליטה בגמל היחידי שעל ים-אילת ועל כל המדינות שבעה"י, עתה יכלה לכוון את המסחר הימי והיבשתי שלא יופנה לעזה או לירושלים כי אם לדמשק. השליטה המלאה בעה"י הבטיחה לארם-דמשק את העושר הרב הבא מסחר שיירות שעברו ב"דרך

9 דבהי"ב כ"ז, ו-ז.

10 A. Alt, Kleine Schriften, II, S. 150

11 Margarete Riemschneider, Das Reich am Ararat, S. 75

12 תוספה (Tuspa) או תורוספה (Turuspa) היום העיר ואן.

13 מל"ב ט"ז, ו.

[4]

ב"צ לוריא

הבשמים". במלחמה זו לא היה כל עניין לפקח בן רמליהו, הוא לא שותף בה ולא זכה להנות מפירותיה.

פסוק ו' שבפרקנו, הדין בתוצאות מלחמה זו הוא קשה משום שהכתיב בו הוא נִצְרוּסִים והקרי — "נִצְרוּסִים". רבים מן המפרשים מעדיפים את הכתיב לאחר שהם מתקנים "וארמים". ואולם ספק אם יש צורך בתקון זה. יתכן שלאחר גרוש היהודים ניתנה העיר לאדומים כשכר בעד הצטרפותם לברית ארם-ישראל. כנראה שגם הפלשתים זכו בשכר על הצטרפותם. איש לא מנע מהם להתנפל על יהודה ולנגוס קשה בגבולותיה¹⁴: "בעת ההיא... ופלשתים פשטו בערי השפלה והגב ליהודה וילכדו את בית-שמש ואת אילון ואת הגדרות ואת שוכו ובנותיה ואת גמזו ואת בנותיה וישבו שם".

ועוד פרט אחד מהמלחמה של ארם בעבה"י הטעון הבהרה: על מלחמה זו נאמר¹⁵: "ויתנהו ה' אלהיו בידי מלך ארם ויכה בו וישבו ממנו שביה גדולה ויביאו דרמשק". אין להבין דברים אלה כפי שרבים מפרשים — "כי נפל אחז בידי מלך דמשק והובא לדמשק"¹⁶ "ויכו בו" אין פירושו שהיכו אותו אישית, לא הכו את אחז ולא לקחו אותו בשבי, הכו את צבאו, ואל נכון מתרגם רב יוסף: וקָטְלוּ קְמֻצְרֵיָהּ — הרגו במחנהו. זה היה השלב הראשון, בזמן הקרב; השלב השני הוא לאחר שפסק הקרב: את הנותרים בחיים הובילו לדמשק כשבווי מלחמה, שמותר למכור אותם לעבדות.

עתה, משהוכחה יהודה וצבאה נתדלדל, עלו עליה בעלי הברית במטרה להדיח את אחז ולהמליך את בן טבאל¹⁷. הפעם אנו שואבים את ידיעותינו על מהלך הדברים מפי ישעיהו¹⁸: "ויגד לבית דוד לאמר נחה ארם על אפרים" — צבא ארם וצבא אפרים כבר התחברו והם עלולים להופיע לפני שערי ירושלים תוך יומים, שלושה. עתה מתברר שבירושלים תומכים רבים ברעיון להחליף את השליט מבית דוד ואליהם מוסבים דברי הנביא¹⁹: "ויען כי מאס העם הזה את מי השלח ההולכים לאט (בית דוד) ומשוש²⁰ את רצין ובן רמליהו". כבר הסביר שד"ל, הנשען על דעתם של ת"י, רש"י, רד"ק וגוניוס, "שהיה ביהודה קשר של רשעים שהיו

14 דבה"ב כ"ח, טז—יז. 15 דבה"ב כ"ח, ה.

16 אנצ. מקרא. ע' אחז, מביעה תמיהה, "כיצד באה מיד אחרי דברים אלה התוספת כי נפל אחז גם ביד מלך ישראל ויך בו מכה גדולה. האם נפל בשבי פעמים?"

17 יש סוברים שבן טבאל הוא רצין מלך ארם. קרלינג (Emil G. K. Kraeling, Aram and Israel, p. 115) משער שבן הוד השלישי מלך ארם נפל במלחמת חדרך ואחריו עלה טבאל. לפי האגלים של תגלת פלאסר הוא בא מבית תַּנְרָה, וכנראה שלא היה נצר לבית המלוכה שנוסד ע"י חואל, הוא היה אוזורפטור, ובנו שמלך אחריו היה רצין. לפי השערה אחרת היה טבאל בן למשפחה רמת יחס ביהודה, מראשי המפלגה שנטתה לכרות ברית עם דמשק. מור העלה השערה שהוא היה מאבות משפחת טוביה המיוחסת, שנתפרסמה במיוחד בימי בית שני. חי"ל חשבו כי יש לפרש את השם לפי מקומו ומשלא ניתן הלכו בדרך הדרש. אמר ר' אבהו: חזרני על כל המקרא ולא מצינו מקום ששמו טבאל, אלא שעושה טובה עם עבדיו.

18 פרוקים ז'—ח'.

19 ישעיהו ח', ו.

20 משוש עניינו נְשֻׁעַ ודע — אומר רמח"ל — כי המקור יש בכחו הזמן והגוף הנזכרים לפניו, כמו קאס שלפניו.

מואסים בבית דוד והיו מתאווים למלך אחר²¹, כי היו ביהודה שונאים את בית דוד, ולפיכך גדל הפחד בלב המלך ובין קרוביו ואוהביו כששמעו כי נחה ארם על אפרים, כי אמרו עתה יתוספו גם האויבים אשר בקרבנו.

הנביא מדבר בלשון עבר, "כי מאס העם הזה את בית דוד", כלומר — הוא כבר עשה מעשה המוכיח על בגידתו בבית דוד, על כן ראוי הוא לעונש — ה' מעלה עליו את מי הנהר העצומים והרבים, את מלך אשור, שיגלה אותו מארצו.

דומה שניתן להוכיח מן הכתובים שהעם כבר עשה את המעשה והדיח את מלכו. בפרק ח' חוזר ביטוי, "העם הזה" שלוש פעמים, בפסוקים ו, יא ויב. ביטוי זה שגור בפי הנביא גם בנבואות אחרות: ו', ט; ט', טו; כ"ט, יג ויד. בכל מקום שישעיהו אומר "העם הזה" מכוונים דבריו לעם יהודה, וליתר דיוק — לקהל שומעיו יושבי ירושלים והוא מעמיד אותם על כך שדרכם היא דרך תועים ושצפוי להם שעבוד לאשור. באותם הימים תעו רבים מיושבי ירושלים, ובחרו בדרך שלא ישרה בעיני הנביא. כלפי אלה הוא אומר: "עצו עצה ותפר. דברו דבר ולא יקום". הנביא רוצה למנוע את העם מלכת אחרי הקושרים והוא פונה אל יושבי ירושלים ואומר: "לא תאמרן קשר לכל אשר יאמר העם הזה קשר". ומכיון שהקושרים כבר השתלטו על ירושלים, הכוח היה כבר בידם, הוא מבטל אותם בעיני העם: "ואת מוראו לא תיראו ולא תעריצו".

הנביא נמנע מלהשתתף בהתיעצויות של הכת ששמחה לקראת רצין ופקח והוא מסביר את צדקת עמדתו: בחזקת היד ייסר אותו ה' ללכת בדרך העם הזה, כלומר — יד ה' חזקה עליו, או — היתה עליו יד ה', היה זה כוח הנבואה שהנחה את מחשבתו בדרך הנכונה, לעומת דרך התועים שבה בחר העם כאשר קשר קשר על בית דוד. העם הדיח את אחז והמליך את בן טבאל, אבל זוהי הדרך שתנחיל להולכים בה מפלה. השמחה בחוגים אלה לקראת השליט החדש מטעם מלכי הברית תהיה כלא היתה. להולכים בדרך זו אומר הנביא: "וכשלו בה רבים ונפלו ונשברו ונוקשו ונלכדו".

כאשר הובקעה החומה וצבאות ארם וישראל פרצו לתוך העיר, פנו בראש וראשונה אל ארמון המלך. כנראה שאחו הסתתר או נמלט מן העיר, או שנלקח בשבי והובל לדמשק. החיילים מצאו את מעשיהו בן המלך ואת עזריקם נגיד הבית ואת אלקנה משנה המלך; את כל אלה הרגו ואת בית המלך בזו²².

כפי שאמרנו, היתה חומת העיר פרוצה בעלות חזקיהו למלוכה ואין אפשרות אחרת אלא לייחס את הפרצה בחומה למלחמה של רצין ופקח נגד אחז. לפיכך מסתבר שהמזימה הושגה, אחז הודח ובן טבאל בא במקומו. כמה זמן נמשך הדבר? גם לשאלה זו נוכל למצוא תשובה בפי ישעיהו. שני פסוקים מעידים על כך: ח', ג—ד "ואקרב אל הגבירה ותהר ותלד בן". הרי זה תשעה ירחי לידה. "בטרם ידע הנער קרא אבי ואמי". זהו זמן לא מוגדר ביותר, אבל נגזר שזה בא לציין משהו פחות משנה, ולשם זהירות נאמר שבשני הפסוקים מדובר על שנה וחצי, בערך²³.

21 מבין החדשים מחזיק בדעה זו Duhm בפרושו לישעיהו.

22 דבהי"ב כ"ח, ז—ה.

23 הראיה ב—ח, ג—ד ניתנת להגדרה של זמן, פחות או יותר, ואל נכון היא רק חזרה על הראיה ב—ז, י—טו; הנה העלמה הרה ויולדת בן... בטרם ידע הנער מאוס ברע ובחור

לפי זה נאמר כי לאחר שנפרצה החומה והעיר נכבשה הודח אחז וכן טבאל בא במקומו ושלט ביהודה כשנה וחצי.

האם זה מתאים למקורות החיצוניים שבידינו?

הברית בין ארם לישראל נערכה בשנת 735, כאשר תגלת פלאסר היה טרוד במלחמתו בצפון הרחוק, במדינת אררט (737—735). וכבר אז באה העיר במצור. אחז החליט לבקש עזרה מאשור. הוא הקדיש ימים אחדים כדי לאסוף את השוחד שבקש לשלוח לתגלת-פלאסר. אחרי כן יצאו שליחי אל מתנה אשור בארץ אררט, והו מהלך של שלושה, ארבעה שבועות. ההצעה לקבל את כניעתה של יהודה, השוכנת בשערי מצרים, קסמה לתגלת-פלאסר. ההתנגדות הצפויה של ארם וישראל לא נראתה קשה בעיניו, היה עליו לנטוש את תוספה, לחזור לארצו, לארגן את צבאו ולצאת לארץ יהודה. אין ספק שזה דרש הכנות מרובות ונמשך חדשים אחדים.

נחלקו הדעות בין החוקרים בשאלה מתי פלשו רצין ופקח ליהודה. דונר²⁴ מביא את דעתו של בגריך²⁵ האומר שהמלחמה בין מלכי הברית לבין יהודה החלה בסתיו של שנת 733, מיד לאחר שעלה פקח למלוכה, ונסתימה באביב או בקיץ של שנת 733, כאשר עלה תגלת-פלאסר על דמשק. אולם הקושי הוא בידיעה שבאגלים של תגלת-פלאסר, לפיהם הוא פלש לסוריה, ירד לאורך החוף וכבש את ערי פלשת והגיע עד נחל מצרים. נראה לנו שאין כאן סתירה; תגלת פלאסר ערך תכנית אסטרטגית שיש בה כדי להבטיח את נצחונו. הוא כבש את ערי פלשת, כדי למנוע כל אפשרות של עזרה למתמרדים ממצרים. הוא חנה בנחל מצרים בחוף של שנת 734 ובאביב של שנת 733 החל את מסעו נגד ישראל וארם-דמשק. אז נסוגו בעלי הברית מירושלים הכבושה. תגלת פלאסר לא דאג לאחז, כפי שמסתבר מדברי הנביא ומדעי"ב, הוא לא החזיר ליהודה את השטחים שכבשו הפלשתים במערב ואדום בדרום-יהודה הלשה ותלויה בו נראתה עדיפה בעיניו מאשר מדינה חזקה על גבול מצרים. מטעם זה גם לא הרשה לתקן את חומתה. העם נשאר נאמן לבית דוד ובסיועו של מלך אשור החזירו את אחז לשלטון.

בערך כך היה מהלך המאורעות בראשית ימי מלכותו של אחז. היו לו כשלונות צבאיים ומדיניים. אבל לבסוף ניצל בעזרת אשור. רצין ופקח נלחמו בו וגם יכלו לו, אבל כסופו של דבר את מטרותם לא השיגו. "ולא יכלו להלחם", זוהי המסקנה של הסופר או העורך של ספר מלכים. הוא נותן בראשיתו של הפרק על תולדות אחז סיכום קצר וכללי ואחרי כן הוא חוזר ומוסר את מהלך המאורעות. כך מסביר את הדברים שד"ל²⁶: "והנה המלות (ולא יכלו וגו') כוללות סוף העניין, ומה שכתוב

כטוב תעוב והאדמה אשר אתה קץ מפני שני מלכיה. אם דמשק חרבה בשנים 733/2 הרי שהדברים נאמרו בש' 735/4.

Herbert Donner, *Israel unter den Völkern*, S. 60 24

J. Begrich, *Der Syrisch-ephraimische Krieg und seine weltpolitischen Zusammenhänge* Z.D.M.G. 83 (1929), S. 213 W. J. Chapman, *זו גם דעתו של צ'פמן* 25
 .Palestine Chronology Date 750—700, HUCA Vol. VIII—IX p. 165
 26 בפירושו לישיעיהו.

אחר כך (ויוגד לבית דוד וכו') הכל קודם לכן, כלומר קודם שישבו האויבים אחור. ומלות "ולא יכלו וגו'" הן כמו כלל שאחריו פרט". כך מפרש גם דוד ילין²⁷: "ולא יכול להלחם עליה" — מספר את סוף הענין והפסוק הבא נמשך אל מה שכתוב לפני מאמר זה. לגבי דידנו אין זה משנה אם הפסוק הזה הוא מידי הסופר של ס' מלכים או שילוב מידי סופר דבטרונמיסטי, כדעת דונר²⁸, זהו מאפיו ומסגנונו של ההיסטוריון העברי הקדמון הרואה את המאורע כולו בכללותו ואחר כך הוא מתאר אותו לפרטי: סיכומו של ההיסטוריון הוא כי המלחמה של רצין ופקח לא הצליחה, אחרי הפסקה קצרה חזר אחז וישב על כסא דוד, במלחמתם בו לא יכלו לו.

גם לאחז לא צמחה טובה מכניעתו לתגלת פלאסר; הנביא מודיע לו כי הרעה הצפויה לו — עוד לא היתה כמותה: "יביא ה' עליך ועל עמך ועל בית אביך ימים אשר לא באו למיום סור אפרים מעל יהודה". ומהי הרעה? — מלך אשור. ואמנם, על יחסו של תגלת פלאסר כלפי אחז נאמר: "ויצר לו ולא חזקו... ולא לעזרה לו"²⁹. אחז מלך עוד שנים עשרה שנה, אבל ללא סמכויות וחומת בירתו פרוצה. רק כאשר החליט חזקיהו למרוד באשור בנה "את כל החומה הפרוצה".

27 "חקרי מקרא", ע' ד'

28 בספרו הנ"ל, ע' 24.

29 דבה"ב כ"ח, סא.